

— 1) Հիտորիա մեծախառ թագուհին Արպերիմ
իշխանին ու երկրագործն գասերը հետ Օտարում

գնաց հան ժողովաւ 18,000 զօրաց բանակին դա-
րաւահանքս ընելու համար: Այս ժողովաւն բա-
նակը զեւ ամբողջ կազմուած է, եւ Արեւելքի
զօրքը պաշտակէն ետքը բուն պիտուորական կրթու-
թիւնները պիտ'որ սկսին:

— 1 միաւոր քաղաքապետն ամենոյ 17ին Միա-
ցեալ տերութեանց նոր զեապան Պր. Տոլլաին
պատուոյն փառաւոր կուռնը մը սուաւ, որուն
բազմակիս երեւելի անձնիք մասնակից եղան:
Երկու տերութեանց բարեկամական յարաբերու-
թեանց հաստատութեան նկատմամբ խոստկոյս-
թիւններ ըլլալէն ետքը՝ Պր. Տոլլաին կործ լա-
նակցութիւն մ'ընելով ըսաւ, թէ Ամենայն ձիւս
ի պորձ պիտի զննմ որպէս զի երկու տերութեանց
մէջ պարտուկաւորութիւն բարեկամութեան եւ միա-
բանութեան յարաբերութիւնները նորէն հաս-
տատուին, որուն վրայ ժողովականք մեծ հաճու-
թիւն ցոյցուցին, եւ ներկայ դատուող անդ-
ղիական խորհրդանոցի անդամները խոստացան որ
իրենց ալ առ վախճանին համեմատ համար ձեռ-
քերէնէն կ'աւելն պիտ' որ ընեն:

— 1 միաւոր ամենոյ 20ին կը գրեն ինչ Ան-
դրիա միացան ռուս պատերազմական գերիները,
որոնք գրեթէ ամեն ալ պիտ'արուեստ բնուած-
ներն են, մինչեւ հիմա բնակած լինին փոքր
քաղքէն շրջակայքը փոխմանի տարուելու, ան-
կից հայրենիքին խրկուելու համար: Քաղաքա-
ցեալ ժողովոյն գիտաւորներն եւ բնակիչներուն
շատերը իրենց հիւրերը, 15 օրաւանակալ ու
311 պիտուոր, երաժշտական գործիքներով մին-
չեւ շոգեկառաց կայարանն յուղարկեց են: Ուս-
տաց զօրքն ալ իրենց գլխաւոր պաշտօնակալ-
ներուն մեկուն տարապրակեանքը քաղքին մե-
ծամեծաց ու բնակչաց խնդիր մ'ուզողով շնոր-
հակալ կ'ըլլան իրենց ցոյցուած մարդտէր հիւր-
ընկալութեան համար, որուն յիշատակը միշտ
անմոռաց պիտի պահեն:

Ի ՏԱԼԻՍ

II. ԻՄԱԿԱՆԱՅԵՐԵՐ Խաղաղութեան հաստա-
տուելուն համար Ատուածոց շնորհակալ ըլլալու հա-
մար՝ Սկիստեան մատրոնն մէջ հանգիստեալ պա-
տարագ մատուց, որուն ներկայ գտնուելան բազ-
մակիս երկուքի անձինք եւ հաստատուելոց բազ-
մակիսն մը:

— Հոսմ կեցող Պաղկեացի զօրքը Արեւելքէն
գարձող շորս նոր գնդերով պիտի զօրացուի,
ուստի եւ առ քաղաքապետ հօրաց ինքը 10,000ի
պիտի հանի:

— Ուստաց տէրութեան կողմանէ Ս. Աթու-
ոնի հետ ժամանակէ մը վեր խոսակցութիւններ
կ'ըլլան: Ուստաւորներն ուղղափառաց միմեկի կար-
գի գնելու համար Հիմա Քաթոլիկոս լրագիրը
կը գրէ թէ Բիսեքել զօրապետին յանձնարարու-
թիւնն է եւ Ուստաւորներն եւ Ս. Գաֆիէ հետ
միտրաքանութիւն (Concordat) մը հաստատուելու
համար: Ինքեֆանտա Պէլլէն ալ Հռոմէն ամենոյ
15ին կը գրեն, թէ Լեհաստանի եւ Ռուսաստանի
մէջ ուղղափառաց 10 եպիսկոպոսոստն պիտի գրուի:
Ռուսաց կրօնի գաղտնաբարեկէն մէջ ասանձին բա-
ժին մը պիտի հաստատուի, որուն վերապետուն
ուղղափառաց գործերուն համար Ս. Աթուոնի հետ
ուղղակի լիցիւնացութիւն պիտ'որ ընէ: Իսկ եւ
պիսկոպոսաց ընտրութիւնը, քահանայից տղար
կրթելու պաշտօնն եւ ուրիշ խնդիրները՝ Ս. Գաֆիէ
հետ ըլլալու նոր միտրաքանութեամբ մը կ'որդի պի-
տի դրուին:

— 1 Եւսպոլսէն Գաթալիկոս-Գաթալիկոս կը գրեն թէ
Փերգիանիս Բ. Թագաւորը Գողթկայի զեապան
Պրոքիէ սկստի հին ունեցած ասանձին յարգու-
թեան ցոյց մը տալու համար ամենոյ 14ին Դա-
փոլեոնի կայսերորդուն ծննդեան առթիւ գնա-
պանին սուած պարահանգիսին հրաւերն ընդու-
նելու է: Այս առթիւն անդամն է որ 1848ին
գեպրեթէն կողք Դեպարտայ ինպատարն տար
դեկտանի մը ստորահանգիսին իր ներկայութեան
կը պատուէ, ուստի եւ այս ի նորհա Պաղկեացի
ներկայացուցին եղած բացառութիւնը դեկտանա-
կան անձանց մէջ մեծ ուղղեցութիւնն ըրաւ:

— Ռուսիանայի մեծ դուքսը Ժառանգ որդւոյն
հետ մեկտեղ Դեպարտայ գնաց, եւ Թագաւորա-
կան գերդաստանէն մեծ սիրով ընդունուեցան:

ՌՈՒՍՍԱՆ

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ, 18 Ապրիլ: Աղերսանդր մեծա-
փառ կայսրը մայրաքաղաքէն ելելով՝ Սոսիւս
գնաց, ուր ամենոյ 10ին հասնելով Բրեմի կայսե-
րական պալատն իրաւ: Մայր եկեղեցւոյն դուռը
հասած ասանձ մտրապոլիտը զինքը խոսակցու-
թեան մը աղբուսեց, ըսելով թէ Բու արքայը դատող
եւ քաջութիւնը՝ պատերազմն յուստը ասանկաւ
յորդանցին գրեց, բայց մարդկութեան ունեցած
սերը՝ առաքելութեան խաղաղութիւնն ու շմիր-

ժեց: Եւստաւոր Ռուսաստանի չափեցին, բայց
գուն լիցնամութեան յաղթելով: Հայրենիքը
շնորհատարաւ է քննել, եւ տար տղերքը արդա-
րութեամբ վրայ պիտի նային, մանաւանդ երրորդ
կիպերն ինքեւս ըլլան, եւ այն: Կայսրը եկե-
ղեցեաց եւ փախերու պիտ'ընթերցեն ընկէն
ետքը՝ Ուստաց հին մայրաքաղքին անուանակներն
ու քաղաքական եւ զինուորական բարձրատիման
պաշտօնատար իրեն ներկայացան եւ յարգու-
թիւններ մատուցին, որոնց ինք բանակաստեմիւն
մ'ըրաւ, հետեւեալ խնամով: Տեաքը իմ, պա-
տերազմը լինեցաւ: Պատերազմէն յետո՛ փա-
թագի ծարիկ ժողովաւ ինքեւս գործակարաց
ստորագրած խաղաղութեան դաշինքը փոխարին-
ու: Այս կողմիկ կը համարիմ առ յուս ձեղի
ի պաշտօնէ ծանուցանելու կարող ըլլալու հա-
մար, ու վերջին յարաբերութեամբ ժողովողեան
բաժնեւր ձեղի ու կը կրկնէմ: Ռուսաստան
կրկնաւ գնա շուտ տարիներ ինք զինք զօրութեան
պաշտօնակալ: Բայց երկրին շահերուն համար հարկ
համարեցաւ աղին պատուոյն համաձայնող ու
ստորագրութեանց հաւանելու, որովհետեւ խա-
ղաղութեան ճշմարիտ կրկնակութիւնը պատե-
րաքին անցաւ փառքին աւելի վեր կը դաժնմ:
Բարեկիցատակ հայր իր համոզման համաձայն գոր-
ծելու իրաւունք ունէր, բայց փարիզի գեապա-
նատարին արդէն անոր գիտած փոխանին հա-
ւաս: Հիմա Ռուսաստանի նաւահանգիսանիւր ու
կայսերութեան լրջմոծուող ասանձներն հա-
մաշխարհական տարբերակն առնել կը բանաժ:
Կրկնմ որ ասիկց ետքը մեր փաժառանգներուն
մէջ Ռուսաստանի բերքն ու ծարաւարութեան գործ-
ուածները մեծ յառաջդիմութիւն ունենան, որ-
ուն համար ձեղի այլեւայլ առաջարկութիւններ
պիտ'որ ըլլան, եւ կը յուսամ որ անոնց ա-
մենից յստարակամ մասնակից կ'ըլլաք:

— 1 միոյ 10ին արուած կայսերական վճարով
մը՝ Լեհաստանի Թագաւորութեան, Լիթւանիան,
Լիթւանիան, Գոլյանտէն, Գոմելէն, Վիլնայէն,
Կրասնայէն, Վոլինիայէն, Երիւսկէն, Բիւլեւն
Փոլսեայէն, Խալցովէն, Վոլոնշէն, Բուրշէն,
Չեռնիվոլէն, Մինսքէն, Մոսկովէն ու Վիտոր-
բուրգէն պատերազմական փիճակը կը վերցուն:
— Լեհաստան կամն արաքին գործող պաշ-
տանէն հրամարելով՝ իր տեղը Վիլնայի գեապա-
նատարին իշխանը գրուել է: Նիսիլաւ կամն
գործերէն բոլորովին չքաշուեցաւ, եւ իր մե-
կալ պաշտանները գնա կը փորէ: Օրով կամն
ալ Չեռնիվոլ իշխանին տեղ տէրութեան խոր-
հրդոյն եւ պաշտօնէից ժողովոյն դահերէց ա-
նուանուել է: Մեկնելով իշխանը Բրոնշլաւի
կուսակալը պաշտօնէն հանուել է:

— Ուստաւորներն բանակին մէջ մեծամեծ փա-
փախութիւններ եղան, զորքը խաղաղութեան փի-
ճակի մէջ գրուելով: Պահեստի զօրքն եւ ուրիշ
շատ գնդեր յաճուեցան: Հրամանատարներուն մէջ
ալ փոփոխութիւններ կամ մեծաւանդ ամփոփում-
ներ եղան: Կորաքով իշխանն առաջին զօրաբա-
նին հրամանատար անուանուած է, Լեհաստանի
կուսակալութեան պաշտօնը պահելով, Լիւտեր
զօրապետն ալ Երկրորդ զօրաբաժնին:

— Կրօնակալութիւնը հրաման հանած է որ Պաշ-
թիկ եւ Զերմայի ծովերուն ամեն նաւահանգիստ-
ներուն մէջ փարսներուն կամ լուսաւորութեան
ուղարակներուն մէջ կանթիլները վառուին, ու
ծովու ծամբաները որոշելու համար պէտք եղած
ցիցերու եւ նաւակներու նշաններն անյայտաւ նո-
րէն ամեն տեղ հաստատուին: Գարձեալ Ռուսաս-
տանէն ու Լեհաստանէն գրեթէ ամեն տեղաւ փա-
ճաք դուրս հանելու հրաման տրուեցաւ:

— Տերութեան խորհրդական եւ արքունի սե-
ղանաւոր Շիլիկից սեպուհը քիչ մը ժամանակ
Վիլնայի կենտրոն ետքն ամենոյ 17ին փարիզ գնաց:
Թեպէտ եւ լուր մը կը պարտէր թէ յիշեալ սե-
ղանաւորին ծանոթորդութիւնը ռուսական կառավա-
րութեան կողմանէ փոխառութիւն մ'ընելու փառ-
հանու կ'աւել ըլլայ, բայց հիմակ իրեն տուցի կը
հարկուի որ տնոր նպատակը Ռուսաստանի մէջ
փարիկ հաստատութիւն մը գնել է, այն կերպով
որով գրեթէ ամեն կերպական մեծ տերութեանց
մէջ հաստատուած է, Գաղղիոյն Credit inoblier
ըստանին նմանութեամբ: Ռուսաստանի հաւա-
փարութիւնը կ'ուզէ դիմաւորաբար կերմանական եւ
դապիական պրամիտուարց օգնութեամբ նոյն իր
երկրին մէջ հաստատուի: Ընդ հանրապէս երկրին
ծարաւարութիւնն ու հարստութեան աղբիւրները
երկաթուղիներու շինութիւններով եւ ուրիշ մե-
ծոցներով պարագայներու համար Աղերսանդր
կայսրը մեծ հոգ եւ խնամ կը յայցընէ: Ռուսան
եւ կրթութեան նկատմամբ ալ նորանոր ազատա-
կան բարեկարգութիւններ եղան, ինչպէս տերու-
թեան ձեւադրաներու կամ աշխարհադպրոցներու
(Universite) օժնկիդի աշակերտաց խնդրն սեղ-
մաւոր վերացուեցաւ: Աղերսանդր մեծափառ կայսրը
բախտաբալ կայսերութեան քաղաքական պաշտու-

նէից ասանձին համադրեալ (Էմիլիո) սահմա-
նեց, պիտ'է որ իւրաքանչիւր պաշտօնատարն աւ-
ձինք իրենց ունեցած աստիճանին համեմատ իրարմ
գիւրաւ որոշուելու նշաններ պիտ'որ ունենան:

ՕՍՍԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԻՄԲԱՐԵՒՈՅՆ Դուքսը Օսմանեան տէրութեան
բարձրաստիճան պաշտօնատարներէ կազմուած խոր-
հարդներ ըլլալէն ետքը՝ մեծափառ Առլիմանը
Փարիզի խաղաղութեան դաշնայ ստորագրութեան
գրաւ, եւ նոյն վաւերապիւսով դաշնայ լիցիւնը
Փարիզ ասանկաւ համար Գուաա Գաղղիոյն օրդին
ամենոյ 15ին Կ. Պոլսէն ծանուց կ'ու: Մեծափառ
Առլիմանը Վիկտորիա Թագուհւոյն պարգեւ տա-
լու համար մարդաբանով եւ պատուական քարե-
լով ընդունուած գեպիկի ընծաներ որոշած է:
Նոյնոյն Մարիլինայի Վիկտոր Եւմանուէլ Թա-
կուորին համար ալ մեծագին ձիւ կազմած մը:
Այլ փաշային պատուէր գացել է Մեծափառ
Հրաշան Աղերսան իշխանին անձամբ աւալու հա-
մար Լանտն երթալու: Դրան կազմանէ զօրքներէն
զօրս հանելու արդէնքը՝ Մեծ ծովու նաւահան-
գիտներուն համար ալ վերցուած է, ուր պաշա-
րումն ամեն տեղ բարձուած է, եւ արդէն Գաղ-
ղիոյն կազմանէ Բերլ, Օսման, եւ ուրիշ
ուստանէն նաւահանգիտներ իրթնալու անցալի-
ներ կը տրուին, Ռուսաց կազմանէ ալ կը ծան-
ցուին ու կ'ընդունուին: Միւսն նաւերուն համար
կ'ըսուի թէ տալու հիմա որ մաքրարան (առաւ-
մալ) իրեն պատան: Թէ Գաղղիացիք եւ թէ
Աղերսանցիք զօրքներն կամաց կ'ուսուց իւրեմն
որարկելու սկսած են: Աղերսանցիք իրենց Պաշ-
թիկ ծովու նաւատորմին մէջ մասը Սեւ ծով պի-
տի իրեն, զօրաց եւ պատերազմական նիւթերուն
փոխադրութիւնը զիւրացներու համար, 4000
անդակական զօրք ուղղակի Բախաւա (Ամբիգա)
պիտ'որ երթան, գերմանական Լեպելուն ալ Բա-
րիլուսց հրամանաւոր (Ալիփէ) էրթալու որո-
շուած է: Երկրորդին նաւատորմին Աղերսան-
գրիտ հասեր է: Փիւնիկից զօրաքն երկու
գունդ Զերմայա պարձած են: Իւրթ դաշնաւորաց
եւ Ռուսաց պաշտօնակարներ իրարու հետ յաճախ
տեսնութիւն կ'ընեն, եւ շատ սովորաւ ալ իրար
կերակրոյ եւ ուրախութեան հանգիստներ, ինչ-
պէս զօրահանգի, ձիարաւի, եւ այլն, կը հրա-
ւիրեն: Զօրքեւան ալ նորէն կենդանութիւն տա-
նելու սկսած է, այնպէս որ փաժառանգութեան
յայս ունին իրենց փաժառնք բաւ մասին ռուսական
բանակին ծախելով կամ Սեւ ծովու բացուած
նաւահանգիտներ իրկելով՝ միւսն հիմա կրող
փոխաններուն տեղը իցնելու: Եւրիսանուղից
հրեհ մ'ըլլալով 240 խանութ, 5 կորուստու-
տան եւ շատ անէր պրիք են: Պարսկաստանէն
եկած լոկոն համեմատ շահը Լեզանիստանի փոյ
յարձակելու պատրաստութիւններ կը տեսնէ եւ
զեր, արեւելեան գաւառները տերութեան շատ
կողմերէն զօրք եւ ռազմակալ իրկելով, թեպէտ
եւ Աղերսանցիք Պարսկաստանի ծովերէնքը Հնդկ-
աստանէն որոտիւրովական շոգեկաններ իրկած
են: Աս պատճառաւ Պր. Մաքսիմ Արմա Գացել
է, ուր կը սպասուին եղեր Թեհերանի ու Թափ-
րիթու անդակական հիւպատոսներն ալ:

ՌՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆԻ

ԵԱՐԱՅԱԿԱՆ

Մարտի 1-ին

Հանցանք իմացանք որ մարդ իւրեւ կրկն
եակ երկու աշխարհներու քաղաքակից է: Մեր
երկրի տեր եւ մէջ մ'ալ բարձրացնի կենակցու-
թեան մը համեմատ հիւսանաւ: Հիմա կը մտա-
ծնեք զինքը իրեն, պատուութիւն մը անձանոյն գա-
ւառէ անձանոյն դաւառ պանդխտոց, ուստի եւ իր
կերակուր բնակարանը իւրեւ անցը մը կամ բա-
ւիդ մըն է կիսատուելի միտ իման մէջ ծածկուած:
որուն մուտքն ու կ'ըլլ անխափանցելի գիշեր մը
շրջապատած տաւած է: Աս հայեցումով մար-
դուս պաշտօնակալներ զմեզ ստեղծում ու սար-
սափով կը լեցնեն եւ բուն մարդուս մարքն ու
բնիկն առ հարցումները կ'անցնեն ու կ'ընեն:
Ինչո՞ւ իմ ձեռք, իմ պոյս իման բուն նպատակն
ի՞նչ է: Իմ պոյսի կառութիւնը զիւ մը կը տանի:
Ի՞նչն նորանին մտաւ մտնուել իր սպազող
փիճակին մարդարէն կ'ըլլայ իւրար աշխարհումս
փոքրիկներն մէջ սրտառու ազգակալ կը բարձր-
ցնեն, որով իմացնելու կու տայ որ սպազող մը
մանկու պոյս է՝ որուն վրայ դուգէ տարիներու
երկայն շրջակի մէջ անընդհատ բազմապատկ
պատերազմ մը պիտի փարէ: Իր վրայ ոգի ու
նիւթ, հրեշտակ ու փոշի մեկտեղ կու դառն ի-
րարու հետ կը միանան, պարզապարձութեան

